

Σημαντική αρχαιολογική ανακάλυψη στα Κούκλια

Στο φως μνημειακό ανακτορικό συγκρότημα στην Παλαίπαφο (εικόνες)

Λευκωσία: Μνημειακό συγκρότημα της κλασικής περιόδου άρχισε να αποκαλύπτεται σε οροπέδιο στα ανατολικά του ιερού της Παφίας Αφροδίτης, στα Κούκλια. Το συγκρότημα αποτελούσε το βιοτεχνικό και αποθηκευτικό τμήμα του ανακτόρου της Αρχαίας Πάφου κατά την κλασική περίοδο.

Το λιθόκτιστο μνημείο, οι τοίχοι του οποίου διατηρούνται σε ύψος που ξεπερνά το ένα μέτρο, αποτελεί τμήμα τειχισμένης ακρόπολης, η οποία εντοπίστηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος Αρχαιολογίας του Τοπίου που διευθύνει, από το 2006, η καθηγήτρια Μαρία Ιακώβου.

Οι έρευνες του 2015 έχουν αποσαφηνίσει την αρχιτεκτονική δομή και την κύρια χρήση του συμπλέγματος. Το Δυτικό σύμπλεγμα, όπως ονομάστηκε, επειδή στα ανατολικά του εντοπίζεται και δεύτερο μνημειακό συγκρότημα (μάλλον το κεντρικό τμήμα του ανακτόρου), αποτελείται από ένα μακρύ τείχος (πάχους 3 μέτρων) που διατρέχει το οροπέδιο σε μήκος 65 μέτρων.

Σε απόσταση 15 μ. βόρεια του τείχους, και στην άκρια της απότομης πλαγιάς, αναπτύσσεται προτείχισμα που λειτουργεί και ως τοίχος αντιστήριξης. Μια σειρά από παράλληλες αντηρίδες συνδέουν το τείχος με το προτείχισμα μετατρέποντας την μεταξύ τους απόσταση σε ωφέλιμο χώρο που υποδιαιρείται σε πολλά δωμάτια. Κάθε δωμάτιο είχε συγκεκριμένη χρήση και τα πλείστα φαίνεται να φιλοξενούσαν εξειδικευμένους χώρους παραγωγής και αποθήκευσης προϊόντων. Στα δάπεδα παραμένουν εγκατεστημένα πιθάρια, και υπάρχει μεγάλος αριθμός θραυσμάτων από αμφορείς.

Στο ανατολικό τμήμα του συμπλέγματος άρχισε να ανασκάπτεται εγκατάσταση ελαιοτριβείου. Μέχρι στιγμής αποκαλύφθηκαν δυο μυλόπετρες και συγκεντρώθηκε μεγάλος αριθμός από κουκούτσια ελιάς. Δεύτερη εγκατάσταση, η ανασκαφή της οποίας επίσης δεν έχει ολοκληρωθεί, αποτελείται από λίθινο λαξευτό λουτήρα τοποθετημένο σε στενό διάζωμα ανάμεσα σε λίθινους αγωγούς. Σε άλλο σημείο, η αυξημένη συγκέντρωση σκωρίας υποδηλώνει μεταλλουργική δραστηριότητα.

Η ταυτοποίηση των αμφορέων έγινε από την Κύπρια καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Ρεν στη Γαλλία, Αντιγόνη Μαραγκού, η οποία συμμετέχει από φέτος στο πρόγραμμα Παλαιπάφου. Οι αρχαιότεροι αμφορείς, που συνδέονται χρονολογικά και με την ανέγερση του συμπλέγματος, ανήκουν στον 6ο αιώνα π.Χ.

Όπως και οι υπόλοιπες δυναστείες των Κυπριακών βασιλείων, έτσι και η Παφιακή καταλύθηκε στα τέλη του 4ου αιώνα από τον Πτολεμαίο Σωτήρα. Όμως, η συγκέντρωση σημαντικού αριθμού εισηγμένων αμφορέων της Ελληνιστικής περιόδου, από την Κνίδο, τη Ρόδο, την Κω και τη Χίο, δείχνει ότι η χρήση των αποθηκευτικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεών της ακρόπολης συνεχίστηκε μέχρι και το τέλος του 2ου αιώνα π.Χ.

Ο εντοπισμός άγνωστων ως σήμερα μνημείων της Αρχαίας Πάφου είναι αποτέλεσμα της εφαρμογής σύγχρονων μεθόδων ανάλυσης του αρχαιολογικού τοπίου και στοχεύει στον προσδιορισμό του αστικού ιστού της αρχαίας πολιτείας της Πάφου.

Η ερευνητική ομάδα της καθηγήτριας Μαρίας Ιακώβου αποτελείται από νέους μεταδιδακτορικούς ερευνητές του Πανεπιστημίου Κύπρου και του ΤΕΠΑΚ. Οι περισσότεροι από αυτούς ξεκίνησαν να μετέχουν στο πρόγραμμα πριν από δέκα χρόνια ως προπτυχιακοί φοιτητές και σήμερα καλύπτουν με τις ειδικότητές τους ένα μεγάλο φάσμα από τις εξειδικευμένες αναλύσεις που απαιτεί η αρχαιολογία του τοπίου. Συγχρόνως, στη διάρκεια των ανασκαφών εκπαιδεύουν νέους προπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στις μεθόδους ανασκαφής και καταγραφής δεδομένων.

Η σημασία της ανασκαφής

Η ανασκαφή και μελέτη του ανακτορικού συγκροτήματος της Αρχαίας Πάφου με σύγχρονες μεθόδους είναι καθοριστικής σημασίας για την Κυπριακή Αρχαιολογία,

ιδιαίτερα σήμερα που άλλα δυο ανακτορικά συμπλέγματα - της Αμαθούντας και του Ιδαίου - βρίσκονται υπό μελέτη.

Η συγκριτική ανάλυση των τριών θα αποτελέσει τη βάση για την ερμηνεία της πολιτικής οικονομίας των Κυπριακών πόλεων-βασιλείων.

Ο πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου Κωνσταντίνος Χριστοφίδης σημείωσε ότι παρά την οικονομική κρίση και τις περικοπές στους προϋπολογισμούς του, το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει διατηρήσει σχεδόν ανέπαφο τον προϋπολογισμό που προορίζει για τις αρχαιολογικές ανασκαφές.

«Θεωρώ ότι η ανάδειξη του πολιτισμού και της ιστορίας του τόπου γίνεται με κάθε θυσία και χωρίς μικρολογιστικούς προϋπολογισμούς. Επιπλέον, εκφράζω τη βαθιά μου εκτίμηση στους ιδιώτες/ δωρητές που πρόσφεραν από το υστέρημά τους στο Πανεπιστήμιο Κύπρου για να συνεχιστούν οι ανασκαφές στην Παλαίπαφο. Έχω επανειλημμένα επισκεφθεί το χώρο διεξαγωγής των ανασκαφών και συναντηθεί με την ομάδα των φοιτητών που εργάζονται με ενθουσιασμό και αίσθηση της αποστολής τους, να ταξιδέψουν τη χώρα μας στα βάθη της ιστορίας».

Καταλήγοντας, ο πρύτανης συνεχάρη τόσο τους νέους αρχαιολόγους όσο και τη καθηγήτρια Μαρία Ιακώβου για την εξαιρετική δουλειά που κάνουν «δημιουργώντας έτσι τη νέα γενιά κύπριων αρχαιολόγων».

